

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Bani Numărul

Administrația strada Gării №. 25

Abonamentul 10 Leii pe an

Reorganisarea Ministerului Domeniilor

I

Ziarul *Epoca* ne aduce știrea că actualul Ministrul al Domeniilor, d-l Anastase Stolojan, a întreprins reorganisarea acelui Minister. D-l Stolojan a fost multă vreme înainte titularul acelui departament și dar ar fi tocmai omul acestei *cutezătoare* întreprinderi.

Ne folosim de ocazie, spre a spune dobrogenilor ce este acel Minister; iar Ministru, cum el lucrează în provincia noastră; fericiți dacă vom putea contribui cu ceva la mareea operă întreprinsă.

Ce este Ministerul Domeniilor?

Ministerul Domeniilor trebuie să fie—nu știm cum am brodio mai bine—rostul unde se încheagă *toate* interesele materiale ale țării cu direcțiunea lor spirituală, sau, el este un stabiliment mare, foarte mare, pe bulevardul Bucureștiului: un haos, unde se plămădesc și dospesc elementele ce trebuie se dea viață Statului Român.

Acolo se calesc și se fierb, se deapănă și urzesc, se înoadă și desnoadă, unele cu altele, toate interesele: Agricultură, Comerțul, Industria, Domeniilor și pădurilor Statului, ale minerelor, statisticiei, școalelor profesionale, hotărnicilor și toate afacerile contencioase ale Statului; păcat că nu i se atașeză și monopolurile, căile de comunicație cu drumurile de fier și serviciul de navigație, ca să fie fac-totum în Stat.

Cine e în capul aceluia Minister?

Cu foarte rare intermitențe, tot-d'aua un *avocat*, ajutat de un secretar general *avocat* și de un director, tot *avocat*.

Dar în capul secțiunilor cine sunt?

Când nu sunt ocupate de vre-un băieță rutinar, *fără de care nu se poate*, se pune tot căte un *avocat*, cum a fost tot-d'aua în capul Diviziunii *Agricul-*

turăi, a secțiilor *Domenială* și *Dobrogeană*, cari, asigură de diferite consiliuri de inspectori: miniere, viticoltă, domeniiali și silvicii, luată mai tot-d'aua la întâmplare, după necesitățile politice militante, sau din acel cu sărituri de ogar, conduc serviciile astfel după cum le-ați experimentat de 19 ani și după cum le vedeați, stimabilă dobrogent, la fiecare doi pași de locuințele voastre.

Peste tot luată, întreaga activitate a acelui Minister, de când s'a înființat și până acum, vrem să dicem a furnicarului de slujbaș, este un labyrinth de hărție, pe care îl mai luminează, din când în când, numai focurile periodice din secția silvică.

In adevăr, vădutu-să eșita din acel Minister, al Agriculturăi și Domeniilor, — nu mai vorbim de Comerț și Industrie — vre-o lucrare oare-care, pe nemărginitul camp de activitate al tehnologiei agricole: de canalisare, de drenaj sau irigații, de protecție sau fertilizarea pământului, din care țara Românească, pur agricolă, o regiune, un district, o localitate măcar, să profite ceva? Are el pentru vastele moșii și pădurile proprii ale Statului, vre-un proiect de amenajament aplicabil, de rotația culturilor măcar? Nimic; totul e părăist, ca în fatalismul oriental, înțelepciunet Celui de Sus.

De 37 de ani există serviciul silvic, cu inginerii lui special, dragă Doamne, și o lume întreagă de guardi de administrație și paza, respândiți din belșug în toată țara, și acesta oamenii n-au ajuns încă la *Azbucha* silviculturei oficiale, la un regulament de atribuții ale diferitelor grade erarchice, la niște instrucțiuni măcar pentru armata de pădurari și paznici de hotare, sau brigadieri, guardieni și confiști, cum le dic ei.

Vă place aşa hal de funcționari speciali, de elită?

Ab uno disce omnes; cum este acest serviciu, să trebue să fie toate; haosul de la Domenii e proverbial în totă funcționărimea.

Ne propanem a servi pe d-l Ministru, cu ce vom putea, în esaminarea lucrărilor și indreptărilor ce și-a propus a face.

Să incepem mai întâi cu corpul cel mai luminat din Ministerul Domeniilor, cu *corpus de avocați*, asupra căruia neavând multe de să vom trece repede la alte servicii.

La acest Minister pare a fi erigată în același de drept *ingerința fațe și gicana*, cel puțin pentru afacerile litigioase ale Statului, din Dobrogea.

Nu pricepem mult în ceea ce de drept de proceduri; suntem aproape profani în tehnica acestor lucrări; poate tocmai pentru aceea ne frapăază așa mult aceste uneltiri, odioasa șicană pe care o întrebuiștează avocații Statului, în numele statului, în procesele ce le are cu particularii.

Ori-care instituție publică lucrează în numele Statului. Statul, reprezentat prin Ministerul Domeniilor, este o fință dublă: una, cu chipul de silfidă, te pedepsește în numele moralităței publice, pentru niște găteje de lemne pe care le ai luate de pe domeniul său, spre a incăldi un ciann, și cea-lalta, o nămlă, care, de sigur tot în numele moralităței, se urcă în spinarea individului, tocmai ca ursul în grebanul unui animal și nu'l slabeste din hărțueli și străgăinări până ce i se înmoie toate incheieturile și cade la pămînt.

Sunt multe casurile, mai cu seamă în județul vecin, unde Statul, persoana morală prin excelență și imperisabilitate, a lăsat pe drumuri familiilor întregi, răpindu-le casa și moșia.

Tîp! nu te ia nimănii în seamă, an de-arândul; te duci la judecata! poți să ajungi până acolo! ești șicanat și

străganit, de avocații cu anul al Statului, până fac singe la picioare. *Allah!* Mai este aceasta, Statul reprezentat prin Ministerul Domeniilor și avocații săi persoană morală?

Voește d-l Ministrul al Domeniilor să se convingă, dacă nu e convins deja, că se fac ingerințe și sicane în procesele ce acest Minister poartă cu particularii? bine-voiasă a face o cercetare la curtea de Galați, și dacă va găsi că așa e convingerea malților magistrați și a celor mai distinși avocați din localitate, să ia măsuri de moralisarea mandatarilor neconștiincioși ai Statului. D-l Ministrul ar găsi vre-un mijloc; noi nu putem indica nici unul, caci am spânzura de limbă și buricele degetelor pe cei ce se joacă astfel cu soarta și a verei oamenilor.

INFORMATIUNI

Altețea Sa Regală Principele Ferdinand de România, cădend bolnav în urma unei răceli contractate la o partidă de placere în pădurea de lângă București, a fost în primejdie de moarte tretă în urmă, febra tifoidă de care suferă, complicându-se cu bronco-pneumonie. Altețea Sa a cerut să fie spovedit și impărtășit.

Buletinul medical de astă-dată dimineață, Joi 15 iunie, arată o simțitoare îmbunătățire în cursul boalei.

Dumnezeu să-i ajute, să se însanătoșească cât mai curând, spre fericirea Familiei-Regale și a Țării, adenea îngrijite de această teribilă întâmplare.

La banchetul dat de d-l Ministrul Stoilojan, în salonul hotelului Carol, în ziua de 24 Aprilie, ziua onomastică a M. Sale Reginet, d-l C. Pariano, președintele comitetului alergărilor de căi și al consiliului județian, a propus a se face o telegramă de felicitare, Maiestățit Sale Reginet, iar nu Regelui, după cum din eroare anunțat. Facem această cunună rectificare.

Ziua de 10 Maiu, s'a serbat și anul acesta cu totă solemnitatea obișnuită. În biserică Catolică a oficiat Em. Sa Episcopul catolic din București, venit în ajunul acelei zile, pentru o vizită canonica în Dobrogea. Eminența sa a plecat după aceea la comuna Caraimură, spre a pune piatra fundamentală la bi-

serica comunității germane din acel sat; de unde, prin Medgidie, a trecut la Cernavoda, spre a se imbarca pentru Brăila-Galați-Sulina.

Un locuitor de pe malul Dunării, a vând o via proprietatea sa, în apropierea carierilor statului de la Topalu, a fost oprit de Ministerul Domeniilor, și exploata peatra de sub acea via, — așa fără nici un motiv. Locuitorul a facut Ministerului de Interni o protestare telegrafică energetică, după care a fost invitat să continue lucrările. Acum e amenințat cu urgia administrativă, cu darea în judecată, pentru terminii puțini aleșe ce ar fi întrebuințat în telegramă.

Audiți, D-le Ministrul al Domeniilor!

Bătrânul institutor, fost director al școalăi urbane din Hărșova, Ion Cotov, a murit. Anunțând părinților, numerosilor săi elevi această tristă știre, trimitem înrăstignitorii familiilor, sincerele noștri condoleanțe.

În ședința de la 2 Maiu, consiliul comunăi Constanța, a scutit pe antreprenorul portului de taxele de accis pentru taxele ce comună a pus în urma datei încheierii contractului la 28 Iunie 1895. Aceasta după intervenirea ministerului, care, în caz de refuz din partea consiliului comunăl, să oferă a plăti din casa statului drepturile comunăi. Ce nu e în stare să face d-l Koiciu, numai să se poată menține la Primărie?

Pentru el, care varsă la economii sumele afectate diferitelor îmbunătățiri, ne pricepându-se la ceva mai mult, nu e nici o nevoie de bani la comună.

Ministerul ne ieșă și ce datorește comunăi, în loc să se ție de promisiunea dată de ilustrul reposat, Ion Brătănu, de a dota orașul Constanța cu un milion de lei din casa statului. Tempora mutantur . . .

Conform unei convenții încheiate, între guvernul nostru și cel bulgar, s'a suprimat la granițe taxele de 5 lei pentru visa pașapoartelor fiecărui individ. Această înlesnește aducerea de muncitori bulgari, ceea ce e foarte nimerit.

Atragem atenția poliției asupra stervurilor în putrefacțiune din grădina Belvedere a căilor ferate, care infecteză aerul împrejur. Asemenea asupra stervurilor ce se aruncă în bălțocile infectate

din dosar diviziet, contra depunerii căror, dacă nu se vor lăsa măsuri, sănătatea orașului poate fi amenințată.

Administrația comunălă ar face bine să construiască o privată în piață de carne și pește. E revoltătoare murdaria de prin ungheurile magheriților. Comuna trage destul profit de la închirierea magheriților, hala Constanței, că chiar să poată pretinde acest drept. Cui spu! Cui spu! ?

D-l Prefect Quintescu, a plecat Marți dimineață la București, iar primarul Koiciu, după amiajă. Dacă erau doar liniști paralele, poate pleca odată.

Se dice că se urmăresc unul pe altul să vedem care pe care!

BOALA PRINTULUI FERDINAND

Cotroceni 17 Maiu, ora 7 dimineață

Noaptea mai liniștită. — Caldura persistă încă, ea este în legătură cu complicațiunea pleuro-pulmonară. Starea generală a A. S. R. este ameliorată; situația a perdut din gravitatea ei.

Din trecutul Dobrogei

Conferință ținută la Congresul didactic din Constanța 1897.

*D-le Președinte,
Domnelor și Domnilor.*

Înainte de deschiderea discuțiunilor asupra cestiunilor puse în congres, cred că nu ar fi fără folos cunoașterea „Trecutului Dobrogei”, pe care mi-am luat sarcina să expun în câteva cuvinte.

Voi trece repede asupra timpurilor străvechi. Geții, locuitori ai Traciei de jos, carti au trăit prin aceste locuri, Odrășii, locuitori ai Traciei de sus, carti ocupau căpătul Rumeliei și toate popoarele învecinate de pe acele timpuri, barbare în toată accepțiunea cuvenitului, vecinii în neastămpăr, sfărâmând sau sfărâmându-se de vijeliile ce își să le producă, au perit fără a lăsa urme.

Voi arăta pe scurt marile fapte, carti au avut o înriurire asupra acestui colț de pămînt, începând cu expediția Persilor contra Schytilor, care, după cum se știe, prin aceste locuri s-au făcut, de aci au trecut Dunărea peste podul făcut de ei în dreptul orașului Isaccea.

Persiții neavând succes în expediție,

Intreprîna a'l publica în revista „Con vorbire Didactice“ de unde se poate afla.

D-lor, Imperiul Turcesc din punctul de vedere administrativ era împărțit în *Vilaeturi*, adică Guvernamente.

Vilaetul Rusciucului coprindea actualul principat Bulgar împreună cu Dobrogea și se administra de un *Vali* cu reședință în or. Rusciuc.

El era ajutat de mai mulți funcționari și anume: Tefterdari, Defterhari, Mohasebegit, Caziaschert, Meclubegit, Mavinit, Vechili și Chiatibi.

Vilaetul se subîmpărtea în mai multe Sangécuri sau subguvernamente, între care și Sangécul Dobrogei, care se administra de un Mutesarif cu reședință în Tulcea.

Sangeacul era compus din șese *Caimaci* sau Cazale și se administrau de căte un sub *Caimacam* și cinci *Nahie*, care se administrau de căte un *Mudir*.

Fie-care comună rurală era adminis trată de căte un Muhtar (primar) numit de guvern.

Cel din urmă slujbaj era Chihaiaua (vătăsel).

Mutesariful sangécului era ajutat de diferite consiliu alese de locitorii și anume:

Meejli-i-Idare-i-Liva, consiliu care ajuta pe Mutesarif.

Meejli-i-Idare-i-Caza, consiliu care ajuta pe Caimacanit.

Meejli-i-Nahia, consiliu care ajuta pe Midiri.

Hazalt (consiliu comunal) care ajută pe Muhtar.

Iată în fine ordinea ierarhică a funcționarilor administrativi din Sangeacul Dobrogea, cu arătarea salariului ce primea fie-care anual:

Mutesariful era plătit cu 44 mil lei turcești leafă și 33 mil lei diurnă de la Comisiunea Danubiană, sau în total 77 mil lei turcești adică 14.400 fr. anual.

(Va urma)

Adunarea Deputaților

Sesiunea ordinată 1896–1897.

Sedința de la 10 Februarie 1897

(URMARE)

Că sunt casuri care dau ocasiune la plângerile, se poate; cum a fost casul acela cu ștergerea din listele electorale, și pentru aceasta românii se plâng.

Galați,

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

Ei, dar de unde a luat naștere această nenorocita idee?

A luat naștere sub partidul conservator, când chiar acel guvern, în cele din urmă n'a aprobat-o și mai mult de căt atât, se știe că a revocat pe prefectul care a lansat acel ordin, să se șteargă românii din listele electorale.

D-lor, în adevăr, faptul acesta își găsea o justificare înaintea prefectului de atunci, dar această justificare a fost judecată de ministru de interne și nu s'a găsit înțeleaptă, căci s'a revocat măsurile de ștergere imediată din liste.

Ni se știe de d. ministru că s'a făcut multe pentru Dobrogea, că se găsesc astă-dăi 160 școli, se găsesc localități de primărie, dar óre de cănd s'a făcut acestea?

Ori căt am fi de pasionați, trebuie să recunoaștem adevărul.

Sunt 160 de școli, dar acestea nu sunt făcute de căt din prima perioadă, când se găsea în capul județului d. Opran, și cel-alt d. Stătescu la Tulcea.

D. Tache Ionescu: Nu este exact.

D. I. Poenaru Bordea: Eu cunosc bine lucrurile și pot asigura pe d. Tache Ionescu, că multe din cele făcute din primii ani de administrație sub guvernul liberal, sunt astă-dăi căute la pămînt și nimănii nu le-a ridicat. Trebuie să mărturism că este de facut o desobire între administrație guvernului liberal și conservator. D. Ionescu, care mă intrerupe nu cunoaște cine erau prefecti la Constanța în timpul guvernului conservator?

Erau mai buni de căt cei de astă-dăi? Îi cunoașteți personal, d-le Ionescu, și cred că nu puteți afirma că acel prefect vă dădeați mai bune garanții. Nu mi place să vorbesc de persoane, mai cu seamă când le cunoșc. Dar pot să spui că nenorocirea în care am ajuns cu Dobrogea este din cauza că guvernele au fost nenorociți în alegerea personalului de administrație. Onor. d. Aslan a mai atins o cestiu, a atins cestiu aceea că se pune obstacol la înființarea unui cartier românesc la Constanța, și o persoană voește să facă o speculă din aceasta, profitând de poziția sa oficială. Ei bine, d-lor, nu trebuie să acuzați unde nu este lucru de acusat; cartierul românesc nu se înființează în partea cea mai înaltă dintre vîl, ci tinde să se înființeze spre Anadol-Chioi. Acest fapt provine din cauza că, comisiunea insarcinată de a se pronunța în ce parte trebuie să se așeze acel cartier, nu și-a

dat încă până astă-dăi opinionea sa, și profitând de această tacere a comisiunii, proprietarul despre Anadol-Chioi, și considerantul că, în acea parte se găsește și apa dulce, și că este o plajă mai bună de căt în partea portului, speră să și facă afacerile sale, lăsând foarte natural. Când însă comisia se va prenunța că, orașul trebuie să mărită în partea vîl, în partea mai sănătoasă în ceea ce privește clima negreșit că proprietarul acela va inceta de a mai vinde locurile sale. Dar până atunci ce voi să faceți? Să acuzați pe un proprietar că își vinde pămîntul său? În acestă privință ramane ca comisia aceea să și dea avisul său și atunci comună va fi datoare să urmeze direcția ce i se va indica.

(Monitorul Oficial)

(Va urma)

De Vîndare

la d-l IOAN PHILIPP, în Constanța.

Din cele mai bune mașini de secerat, simple, cu grebie și de legat snopii, din

Fabrica M. CORNICH

„ISBÂNDĂ“

Lucrează perfect și sunt ușoare.

Mașini rusești din cele mai bune și ușoare, din Fabrica Gureviciu Cahofcha. Garantez pentru bună lucrare.

In tot sezonul seceratului, întâmplându-se să se strică ori ce la densa, voi înlocui cu altă piesă nouă, fară a plăti un ban.

Rezerve tot-dăuna se află în depoul meu.

Pluguri de otel și fer bătut, cu una, două și trei brăzdare, din cele mai bune și ușoare.

Fiare de plug, găurite și negăurite, de otel lucrate din ciocan, iar nu cum sunt la concurență, numai turnate.

Prețurile: No. 7, 1 leu 30 bani. No. 8, 1 leu 50 bani și No. 10, 1 leu și 65 bani bucata.

GEORGE BENDERLI

Licențiat în drept de la Facultatea din Paris.

A V O C A T

Strada Remus N. Opran.